

Het welzijn van mbo-studenten in tijden van corona

Gonneke Stevens, Dom Weinberg, Kirsten Visser, Merel Jonker & Catrin Finkenauer

Er gaat bijna geen dag voorbij zonder sombere berichten in de media over het welzijn van jongeren in coronatijd. Maar hoe vergaat het de jeugd nu écht in deze tijd? Op welke gebieden is het welzijn afgenomen en op welke gebieden niet? En: in hoeverre ervaren jongeren de coronacrisis in het najaar van 2020 anders dan in het voorjaar van 2020?

In het YOUth Got Talent onderzoek (een onderzoek waarin wordt samengewerkt tussen de Universiteit Utrecht, Gemeente Utrecht en verschillende Utrechtse mbo-scholen)

beantwoorden we deze vragen voor eerstejaars mbo-studenten. Ongeveer 400 studenten van het Grafisch Lyceum Utrecht en Nimeto vulden drie keer een vragenlijst in tijdens een (online) les: in het najaar van 2019, het voorjaar van 2020 en het najaar van 2020. Door de mentale gezondheid, toekomstperspectieven, sociale relaties en ervaringen in de opleiding in najaar 2019 en voor- en najaar 2020 uit te vragen bij dezelfde studenten, kunnen we achterhalen in hoeverre er in deze periode veranderingen zijn opgetreden op deze terreinen.

Mentale gezondheid

Tussen najaar 2019 en voorjaar 2020 is een aantal verschillen in de mentale gezondheid van mbo-studenten zichtbaar. Studenten rapporteren vaker sociale problemen (bv het niet hebben van een goede vriend of niet het gevoel hebben aardig gevonden te worden door leeftijdgenoten) en hyperactiviteit (bv snel afgeleid of rusteloos zijn) in het voorjaar van 2020 dan in het najaar van 2019. In het najaar van 2020 zijn deze verhoogde niveaus van sociale problemen en hyperactiviteit nog steeds zichtbaar. Zo is het percentage studenten dat sociale problemen

rapporteert bijna twee keer zo hoog in het najaar van 2020 dan in het najaar van 2019: 11 versus 21%. Bovendien rapporteren studenten in het najaar van 2020 een lagere tevredenheid over hun leven dan in het najaar van 2019 en in het voorjaar van 2020, terwijl er geen verschil in levenstevredenheid is tussen najaar 2019 en voorjaar 2020. Ten slotte is het percentage studenten dat aangeeft controle over zijn/haar leven te hebben licht afgenomen tussen najaar 2019 en najaar 2020. Veranderingen in zelfvertrouwen, emotionele problemen en gedragsproblemen zijn er niet.

	Najaar 2019	Voorjaar 2020	Najaar 2020
Controle over het leven	91%	90%	86%
Zelfvertrouwen (= hoog)	79%	80%	81%
Emotionele problemen	27%	29%	31%
Gedragsproblemen	6%	7%	7%
Hyperactiviteit	29%	36%	39%
Sociale problemen	11%	17%	21%
Levenstevredenheid (0-10)	7.12	7.01	6.76

Verschillende kleuren wijzen op verschillen tussen tijdstippen; tijdstippen zonder kleur verschillen niet van andere tijdstippen.

Toekomstperspectieven

Het percentage studenten dat in het najaar van 2020 positieve gevoelens over zijn/haar toekomst rapporteert ligt lager dan dit percentage in het najaar van 2019 en het voorjaar van 2020. In voorjaar 2020 is dit

percentage ook lager dan in najaar 2019. Voor de andere aspecten van het toekomstperspectief zijn geen verschillen gevonden tussen de drie tijdstippen.

	Najaar 2019	Voorjaar 2020	Najaar 2020
Aspiraties afronden HBO/WO	42%	41%	45%
Realisatie opleidingsaspiratie waarschijnlijk	80%	79%	79%
Positieve gevoelens over toekomst	87%	82%	78%
Levenstevredenheid over 5 jaar	7.40	7.52	7.47

Verschillende kleuren wijzen op verschillen tussen tijdstippen; tijdstippen zonder kleur verschillen niet van andere tijdstippen.

Sociale relaties

In voor- en najaar 2020 rapporteren mbo-studenten minder vaak dat zij veel steun ervaren van hun gezinsleden dan in het najaar van 2019. Het percentage studenten dat veel steun van zijn/haar vrienden

ontvangt, is lager in het najaar van 2020 dan in het voorjaar van 2020 en het najaar van 2019. Het percentage studenten dat enig vertrouwen heeft in instituties is vergelijkbaar op de drie meetmomenten.

	Najaar 2019	Voorjaar 2020	Najaar 2020
Veel steun gezin	69%	60%	59%
Veel steun vrienden	72%	69%	64%
Vertrouwen instituties	85%	87%	83%

Verschillende kleuren wijzen op verschillen tussen tijdstippen; tijdstippen zonder kleur verschillen niet van andere tijdstippen.

Ervaringen opleiding

Qua ervaringen in de opleiding zien we een aantal verschillen tussen de meetmomenten. In voor- en najaar 2020 is het percentage studenten dat aangeeft dat de inhoud van de opleiding helemaal aansluit bij zijn/haar verwachtingen lager dan in najaar 2019. Daarnaast zijn er significant meer studenten die aangeven dat ze schoolwerk (een beetje) moeilijk

vinden in voor- en najaar 2020 dan in najaar 2019. Het gaat hier bijna om een verdubbeling, van 11 naar 20%. Ten slotte is het percentage studenten dat aangeeft (nogal) veel druk te ervaren door schoolwerk in het voor- en najaar van 2020 aanzienlijk hoger dan dit percentage in najaar 2019.

	Najaar 2019	Voorjaar 2020	Najaar 2020
Inhoud sluit helemaal aan bij verwachtingen	55%	43%	42%
Vind schoolwerk (een beetje) moeilijk	11%	20%	19%
(Nogal) veel druk door schoolwerk	20%	35%	37%

Verschillende kleuren wijzen op verschillen tussen tijdstippen.

Ervaringen corona

Ten slotte hebben we studenten in het voorjaar van 2020 en het najaar van 2020 gevraagd naar verschillende ervaringen tijdens de coronacrisis. In het voorjaar van 2020 was 12% van de studenten bang om zelf corona te krijgen, in het najaar was dit 17%. Het percentage studenten dat bang is dat zijn/haar familie corona krijgt, ligt een stuk hoger op beide tijdstippen. Ook hier is een stijging zichtbaar tussen het voorjaar en het najaar van 2020.

Studenten geven niet vaak aan dat corona leidt tot geldproblemen in hun familie. Wel hebben zij zorgen over hun opleiding: ongeveer 40% van de studenten is bang dat corona leidt tot een vertraging in zijn/haar opleiding en ongeveer 30% van de studenten geeft in het najaar van 2020 aan zich zorgen te maken over zijn/haar toekomst. Dit laatste percentage is bijna verdubbeld ten opzichte van het voorjaar en lijkt in overeenstemming met de bovenstaande bevinding over de afname in het percentage studenten dat positief is over zijn/haar toekomst in coronatijd.

Ongeveer een vijfde van de studenten geeft aan in coronatijd vaker ruzie te hebben met familieleden en hierin is een lichte daling zichtbaar tussen voor- en najaar 2020. Wat verder vooral opvalt is het hoge percentage studenten dat vindt dat het leven een stuk saaier is geworden in coronatijd: in het voorjaar ging dit om 43% van de studenten en in het najaar om 57% van de studenten. Ten slotte rapporteert bijna een kwart van de studenten sociale problemen of eenzaamheid. De bovengenoemde stijging in sociale problemen en daling in sociale steun tussen najaar 2019 en voor- en najaar 2020 lijkt hiermee in lijn.

	Voorjaar 2020	Najaar 2020
Ik ben bang dat ik met het coronavirus besmet word	0.12	0.17
Ik ben bang dat mijn familie met het coronavirus besmet wordt	0.30	0.39
De coronacrisis leidt tot geldproblemen bij mij/mijn familie	0.09	0.10
Ik ben bang dat mijn opleiding door corona vertraging oploopt	0.39	0.44
Door de coronacrisis maak ik me zorgen over mijn toekomst	0.16	0.29
Door de coronacrisis heb ik vaker ruzie met mijn familieleden	0.22	0.17
Door de coronacrisis is mijn leven een stuk saaier geworden	0.43	0.57
Door corona kan ik mijn zorgen minder goed met anderen delen	0.23	0.19
Door de coronacrisis voel ik me eenzaam	0.22	0.25

Verschillende kleuren wijzen op verschillen tussen tijdstippen; tijdstippen zonder kleur verschillen niet van andere tijdstippen.

Conclusie

Tussen najaar 2019 en najaar 2020 zijn er duidelijke veranderingen in de mentale gezondheid, sociale relaties en ervaringen in de opleiding onder eerstejaars mbo-studenten in Utrecht zichtbaar. Het is aannemelijk dat deze veranderingen gerelateerd zijn aan corona en corona-gerelateerde maatregelen, maar we kunnen niet uitsluiten dat een deel hiervan toegeschreven moeten worden aan andere veranderingen in deze periode. Zo zijn studenten ouder geworden en zitten in een andere fase van de opleiding dan tijdens de eerste meting.

Op een aantal gebieden zijn de veranderingen tussen voor- en najaar 2020 sterker dan de veranderingen tussen najaar 2019 en voorjaar 2020. Zo zien we dat de levenstevredenheid van deze studenten alleen is afgenomen tussen het voor- en najaar van 2020 en hetzelfde geldt voor steun van vrienden. Ook rapporteerde ongeveer 30% van de studenten in het najaar van 2020 dat corona ervoor zorgt dat hij/zij zich zorgen maakt over de toekomst, terwijl dit gold voor ruim 15% van de studenten in het voorjaar van 2020. Deze resultaten wijzen erop dat het welzijn van deze groep studenten tijdens de tweede coronagolf sterker onder druk staat dan tijdens de eerste coronagolf.

Toch waren er in het voorjaar van 2020 ook al duidelijke redenen tot zorg: studenten rapporteerden in het voorjaar al aanzienlijk vaker hyperactiviteit, sociale problemen en druk door schoolwerk dan in het najaar van 2019. In het najaar van 2020 zien wij op deze gebieden een sterk vergelijkbaar beeld als in het voorjaar van 2020. Extra ondersteuning bij schoolwerk en concentratie problemen, maar ook aandacht voor zorgen over de toekomst zou voor veel studenten een verschil kunnen maken. Daarnaast kan nagedacht worden over de rol die de opleiding kan spelen bij het sociaal ondersteunen van studenten.

Gelukkig gaat het op veel gebieden ook nog steeds goed met deze studenten. Zo zijn er geen veranderingen zichtbaar in emotionele problemen en zelfvertrouwen in deze periode en hebben mbo-studenten sterk vergelijkbare onderwijsaspiraties en -verwachtingen als in najaar 2019. Naast de hierboven genoemde zorgen, laten de cijfers eveneens zien dat het op de meeste terreinen met een ruime meerderheid van de studenten nog steeds goed gaat. Ook dat is het vermelden waard.